

- Základy etopedie
- Michaela Fialová
- ESEJ
- Esej na vybranou knihu nebo film s etopedickou tematikou
- Odevzdat do odevzdáárny do 15. prosince
- Rozsah cca 1 normostrana textu
- test
- Předmět bude ukončený testem
- Etopedie
- Co je to etopedie?
- Etopedie

Etopedie je disciplína speciální pedagogiky zaměřena na výzkum jedince s poruchou emocí nebo chování v celém jeho kontextu.

Předmětem teorie etopedie je výzkum morálního formování jedince s PCHE

- Rozdíly v Etopedii
- Jaké jsou významné rozdíly mezi etopedií a ostatními speciálně pedagogickými disciplínami?
- Rozdíly v etopedii

1. terminologie

2. charakter postižení, znevýhodnění

3. segregační tendence a intervence

- Předmět etopedie
- Děti/mladiství bez výraznějších problémů
- Děti/mladiství v riziku PCHE
- Děti/mladiství s problémy v chování
- Děti/mladiství s PCHE
- Historie etopedie
- Vztah etopedie ke spolupracujícím oborům
- Psychologie

- Penologie
- Vývojová psychologie
- Pedagogická psychologie
- Sociální psychologie
- Forezní psychologie
- Pedagogika
- Artefietika
- Sociální pedagogika
- Penitenciární pedagogika
- Rizikové faktory
- **Rizika spojená s osobností dítěte**
- - fyzické zdraví
- - faktory vnitřních dispozic
- - faktory sociálních kompetencí
- - faktory emocionálního zaměření a prožívání
- - temperament
- - genetické faktory
- - neurobiologické faktory
- Rizikové faktory
- **Rizika spojená s rodinou dítěte**
- - rodinné stresory
- - funkčnost rodinného systému
- - fungování rodičů
- - násilí v rodině
- - interakce mezi dítětem a rodičem
- Rizikové faktory
- **Školní rizika**

- - vstup do školy
- - nedostatek pozitivní interakce
- - sociální izolace
- Rizikové faktory
- **Rizika spojená se společností**
- - životní podmínky
- - patologické formy chování
- Problémy v chování
- Problém versus porucha
- Proč je důležité rozlišit problémové chování od poruchového?

2 základní kategorie

- - žák s problémy v chování
- - žák s poruchou v chování
- Tři základní aspekty rozdílu mezi problémem a poruchou
- MOTIVACE CHOVÁNÍ
- V TRVÁNÍ PROBLÉMOVÉHO CHOVÁNÍ
- V INTERVENCI A REEDUKACI
- Intervence a reedukace
- PROBLÉM
- PORUCHA
- Stačí cílená pedagogická opatření
- Speciálně pedagogické metody vedou k nápravě nežádoucího chování
- Náprava vyžaduje specializovanou péči
- SVP, DÚ
- Motivace v chování
- PROBLÉM
- PORUCHA

- O svých problémech ví a chce je řešit
- Normy nenarušuje úmyslně
- Nálepkou trpí
- Není s daným problémem v konfliktu
- Nepřijímá normy
- Nepociťuje vinu za vlastní jednání
- Trvání problémového chování
- PROBLÉM
- PORUCHA
- Problémy jsou krátkodobé
- Projevují se v určitých periodách
- Jsou důsledkem nezvládnutých konfliktů s okolím
- Porušuje normy dlouhodobě
- Nežádoucí chování se prohlubuje
- Poruchy chování a emocí - klasifikace
- Medicínská klasifikace poruch chování
- **Mezinárodní klasifikace nemocí 10. revize (1993) – F90 – F98**

Emoční poruchy (F93)

- Separáční úzkostná porucha v dětství, fobické poruchy, porucha sourozenecké rivality aj.

Poruchy sociálních vztahů (F94)

- Elektivní mutismus, Reaktivní porucha přichylnosti dětí, citově chladná psychopatie aj.

Tikové poruchy (F95)

- Přejídná tiková porucha, Chronické motorické nebo vokální tiky, de la Tourette aj. (tourette x turner)
- <https://www.youtube.com/watch?v=c36j-uv75rl>

Jiné poruchy chování a emocí (F98)

- Neorganická enuréza, Neorganická enkopréza, Poruchy příjmu potravy v kojeneckém a dětském věku, pika, Stereotypní pohybové poruchy, kocktavost, breptavost aj.

- <http://www.uzis.cz/cz/mkn/F90-F98.html>
- Sociální klasifikace
- - Porucha chování se sociálním základem
- - Asociální porucha
- - Porucha chování antisociální rázu
- - Delikvence
- Dětská delikvence, prekriminalita, juvenilní delikvence
- - čin jinak trestný
- - provinění
- Školská klasifikace
- **Poruchy chování vyplývající z konfliktu**
- - záškoláctví, lhaní, krádeže
- **Poruchy chování spojené s násilím**
- - agrese, šikana, loupeže, juvenilní kriminalita a prekriminalita
- <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1100627928-ta-nase-povaha-ceska/405235100011004-narod-nezletilych-vrahu/titulky>
- **Poruchy chování související se závislostí**
- PRAXE ETOPEDIE

= zaměření na odstranění nežádoucího chování a motivaci k žádoucímu chování

3 fáze etopedické praxe:

1) **Prevence** – školy

- Děti bez výraznějších problémů v chování + Děti v riziku + Děti s PCHE
- Poradenství a diagnostika

2) **Intervence** – školy, preventivně výchovná zařízení

- Děti v riziku + Děti s PCHE
- Diagnostika, poradenství, dlouhodobé vedení, práce s rodinou

- PRAXE ETOPEDIE- pokračování

3) **Rehabilitace (resocializace)** – šk. Zařízení pro výkon OV a ÚV – intenzita PCH neumožňuje práci s dítětem v jeho přirozeném prostředí

- Reeducace, diagnostika, poradenství
- Nutno nejdříve poznat dítě

Dříve užívaná terminologie:

mládež mravně ohrožená, mravně vadná, obtížně vychovatelná, poruchy chování, porucha šk. Přizpůsobivosti, di/a/antisociální chování

- Dítě se **SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI** (27/2016 Sb. – změna šk. zákona)
 - 1) nízké socio-kulturní prostředí
 - 2) dítě s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženu ochrannou výchovou
- Termíny
- **ÚSTAVNÍ A OCHRANNÁ VÝCHOVA**
- Zajištěno vzdělávání, výchova, péče a sociální zázemí v případě, že:
 - rodiče nejsou schopni zajistit podmínky pro vývoj;
 - PCH ovlivňuje intenzitou vývoj dítěte a to porušuje společenské a právní normy;
 - je alternativním trestem;
 - dítě provede mezi 12. a 15. rokem čin, za nějž je jinak až výjimečný trest.
- **ÚSTAVNÍ VÝCHOVA**
- Nařízeno soudem
- Do roku 2014 **zákon o rodině** (94/1963 Sb.) nyní **občanský zákoník** (89/2012 Sb.) a **zákon o soudnictví ve věcech mládeže** (218/2003 Sb.)
- Výchovné a sociální důvody
- Trvá po nezbytně nutnou dobu – max. zletilost (může až do 19 let)
- Ruší soud
- **OCHRANNÁ VÝCHOVA**
- Uložena trestním řízením
- **Zákon o soudnictví ve věcech mládeže** (218/2003 Sb.)
- Dětem, 12 – 15 let, které spáchaly čin, za který lze dle TZ uložit výjimečný trest
- Mladistvým, 15 – 18 let, kteří spáchali provinění a ochranná výchova by měla být efektivnější než odnětí svobody

- Končí zletilostí
- Systém školských zařízení pro výkon OV a ÚV
- Diagnostický ústav
- Dětský domov
- Dětský domov se školou
- Výchovný ústav
- Školská zařízení pro žáky s problémy a s poruchami chování a emocí
- Středisko výchovné péče

prevence

- odstranění či zmírnění již vzniklých PCH
- intervence spolupráce s rodinou
- spolupráce se školou
- spolupráce s ostatními institucemi

cílový klient

- 3 – 19, event. 26 let
- děti a mládež s rizikem či s projevy PCH a negativními jevy v sociálním vývoji
- jedinci propuštění z ÚV, OV při jejich integraci do společnosti
- Svp
- svp
- svp
- Diagnostický ústav
- děti a mládež
 - na základě žádosti rodičů (zákonných zástupců) - preventivně-výchovná péče - důvodem poruchy chování
 - s nařízenou ÚV
 - s uloženou OV
 - zadržným na útěku z jiných zařízení nebo od rodičů
 - nařízeným předběžným opatřením

- délka pobytu zpravidla 8 týdnů → komplexní diagnostika ALE!!!!!!!
 - diagnostická a zdravotní šetření,
 - probíhá vzdělávání, terapeutická činnost,
 - výchovná, sociální a organizační zajištění,
 - vedou k umístění dítěte do zařízení pro výkon ÚV a OV v územním obvodu diagnostického ústavu
- DÚ
- poskytují i nezbytnou péči dětem a mladistvým, zadrženým na útěku nebo policií při trestné činnosti, na základě rozhodnutí soudu o předběžném opatření
- základní organizační jednotka
 - výchovná skupina
 - člení se podle pohlaví nebo věku a jsou zřizovány max. 3 při počtu nejméně 4 a nejvíce 6 dětí
- děti školou povinné
 - chodí do tříd kde jsou vzdělávány podle vzděl. programů ZŠ, ZŠ praktické
- pro mládež s ukončenou povinnou školní docházkou
 - diagnostické třídy pro přípravu na budoucí povolání
- ve třídě max. 8 žáků
- po diagnostickém pobytu je dítě umístěno s předáním veškeré dokumentace a doporučením
 - zpět do rodiny
 - dětského domova - nemá závažné poruchy chování
 - dětského domova se školou
 - výchovného ústavu
- DÚ - FUNKCE
- diagnostické
 - formou pedagogických a psychologických činností
- vzdělávací
 - zjištění úrovně dosažených ZN, DO
 - stanovení SVP

- terapeutické
 - prostřednictvím ped. a psych. činností směřující k nápravě poruch
- výchovné a sociální
 - vztahují se k osobnosti dítěte, rodinné situaci, nezbytné sociálně-právní ochraně
- organizační
 - souvisí s umisťováním do dalších zařízení
- koordinační
 - k prohloubení a sjednocení odborných postupů ostatních zařízení
- DĚTSKÝ DOMOV
- edukaci zajišťuje stát
- pro děti s nařízenou ÚV
- nemají závažné poruchy chování (umístěny ze sociálních důvodů)
 - děti, o něž nemá, kdo pečovat nebo
 - jimž nelze ze sociálních důvodů zajistit péči ve vlastní rodině, popřípadě náhradní rodinnou péči
- zpravidla od 3 do 18 let (do 26 let)
- základní organizační jednotka
 - rodinná skupina – 6-8 dětí
 - 2-6 skupin
- děti navštěvují školy mimo DD podle věku
- ÚKOLY DD
- výchovné
- vzdělávací
- sociální
- žijí v rodinných skupinkách po 6-8 dětech
- do školy dochází mimo DD
- umisťují se i nezletilé matky spolu s jejich dětmi

- <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10123228705-cas-ditete/20756226500/diskuse> - čas dítěte
- <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10299558814-prekrocit-prah>
- DĚTSKÝ DOMOV SE ŠKOLOU
- edukace dětí s nařízenou ÚV
- děti od 6 let do ukončení povinné školní docházky
- mají závažné poruchy chování
- nebo přechodnou či trvalou duševní poruchu
 - vyžadují výchovně – léčebnou péči
- zařazovány
 - výjimečně i děti s uloženou ochrannou výchovou
 - a nezletilé matky se závažnými poruchami chování, nebo duševní poruchou i s jejich dětmi
- při přetrvání poruchy – přeřazení do výchovného ústavu
- DD SE ŠKOLOU
- základní organizační jednotka
 - rodinná skupina – 5-8 dětí
 - 2 -6 skupin
- ve škole třídy s max. počtem 8 dětí
- vzdělávání podle programu
 - základní školy,
 - základní školy praktické,
 - základní školy speciální
- žáci jsou zařazováni do tříd podle ročníků
- podle podmínek (počet dětí v jednotlivých třídách) je možné, aby bylo v jedné třídě zařazeno více ročníků
- VÝCHOVNÝ ÚSTAV
- zařazeny děti starší 15 let
- se závažnými poruchami chování

- na základě nařízené ÚV nebo uložené OV
- může být umístěno i dítě starší 12 let – na základě uložené ochranné výchovy a se závažnými poruchami chování
- základní organizační jednotka
 - výchovná skupina – 5-8 dětí;
 - 2-6 skupin
- ve škole při zařízení třídy s max. počtem 8 dětí
- je zde možno dokončit si povinnou školní docházku a střední vzdělání – nejčastěji se zřizuje
 - Praktická škola
 - Odborné učiliště
 - SOU
- pro ty, co se nepřipravují na budoucí povolání může být zřízena pracovní-výchovná skupina
- VÝCHOVNÝ ÚSTAV - FUNKCE
- výchovné
- vzdělávací
- sociální
- jako součást se zřizuje ZŠ, nebo SŠ
- ve třídě více ročníků
- ZÁKON 109/2002
- o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů
- Bowerova definice
- *„Děti, které prožívají a projevují ve svém chování běžné problémy každodennosti, jež souvisejí s vývojem, růstem, poznáváním prostředí, vyrovnáváním se s realitou.*
- *Děti, u nichž se rozvíjí větší počet a vyšší stupeň emočních problémů, které jsou důsledky normálních krizí nebo stresujících zkušeností – úmrtí blízké osoby, narození sourozence, rozvod rodičů, tělesný úraz, úraz mozku, dospívání nebo vstup do školy.*
- *Děti, u nichž mírné projevy emočních problémů přetrvávají s tím, že v jisté míře překračují hranici běžných očekávání, ale zároveň jsou tyto děti schopny zvládnout adekvátní přizpůsobení se školnímu prostředí.*

- *Děti se zafixovanými a opakujícími se symptomy emoční nepřizpůsobivosti, které s pomocí mohou těžit ze školní docházky a v rámci školního prostředí udržovat vztahy pozitivní.*
- *Děti se zafixovanými a opakujícími se projevy emočních obtíží, které budou pravděpodobně nejlépe vzdělatelné v pobytovém školním prostředí nebo dočasně v domácí péči“*
- Školská klasifikace
- Poruchy chování vyplývající z konfliktu
- - záškoláctví, lhaní, krádeže
- Poruchy chování spojené s násilím
- - agrese, šikana, loupeže, juvenilní kriminalita a prekriminalita
- <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1100627928-ta-nase-povaha-ceska/405235100011004-narod-nezletilych-vrahu/titulky>
- Poruchy chování související se závislostí
- Záškoláctví, lhaní, krádeže
- Typy záškoláctví
- **impulzivní**
 - • předem neplánuje
 - • reaguje náhle, nepromyšleně, odejde v průběhu vyučování
 - • někdy absence trvá i několik dnů než se o situaci dozvědí rodiče
 - • dítě často pokračuje v absencích ze strachu z následků, neví, co by mělo dělat
- **plánované**
 - • účelové, plánované
 - • nejrozumnější záminky
 - • v situaci před zkoušením, neoblíbeným předmětem, neoblíbeným učitelem
- **Pravé záškoláctví** – žák se ve škole neukazuje, ale rodiče si myslí, že do školy chodí
- **Záškoláctví s vědomím rodičů** – na této formě se podílí několik typů rodičů, jejichž hlavními charakteristikami je buď odmítavý postoj ke škole nebo přílišná slabost ve vztahu k dítěti či závislosti na pomoci a podpoře dítěte v domácnosti
- <https://www.youtube.com/watch?v=g2pHBMm444w>
- **Záškoláctví s klamáním rodičů** - existují děti, kteří dokážou přesvědčit rodiče o svých zdravotních obtížích, po které nemohou jít do školy a rodiče jim absenci omlouvají pro tyto

zdravotní důvody, tento typ záškoláctví je však obtížně rozlišitelný od záškoláctví s vědomím rodičů

- **Útěky ze školy** – žáci do školy přijdou, nechají si zapsat přítomnost a během vyučování na několik hodin odejdou, přičemž zůstávají v budově školy nebo ji na krátkou dobu opustí
- **Odmítání školy** – některým typům žáků činí představa školní docházky psychické obtíže, např. v důsledku problémů ve škole souvisejících s obtížností učiva, při strachu ze šikany, či výskytu školní fobie nebo deprese
- " **hodiny byly nudné**
- " **práce v nich byla moc těžká**
- " **atmosféra ve škole byla příliš přísná**
- " **žáci měli problémy s některými učiteli**
- " **měli pocit, že je škola odmítá**
- " **škola se jim dostatečně nevěnovala**
- " **byli šikanováni**
- " **chtěli trávit čas s kamarády nebo chtěli být sami**
- " **nelíbily se jim učební osnovy školy**
- Co s tím?
- " **vedení lepší dokumentace o problému**
- " **lepší pomoc žákům s rizikem chození za školu**
- " **osnovy, které lépe vyhovují zájmům a potřebám žáků**
- " **informovanost o důsledcích (právních, vzdělávacích)**
- " **intervenční programy proti záškoláctví**
- **Lhaní**
- **Lhaní** - je způsobem úniku z osobně nepříjemné situace, kterou dítě nedovede vyřešit jinak.
- **Pravá lež** – charakteristická úmyslem a vědomím nepravdivosti. Jde o obranný mechanismus, který má jasný cíl.
- **Dětská bájná lhavost** – uspokojuje alespoň na symbolické úrovni ty potřeby, které ve skutečnosti uspokojeny nejsou. V tomto případě se o poruchu chování nejedná do 7. roku dítěte.

- **Mytomanie** - nutné odlišit jiná psychiatrická onemocnění (bludy, obsese - nutkání atd.), u dětí většinou samovolně s věkem odezní, léčba je vždy obtížná a dlouhodobá, nutná pomoc psychologa, ev. psychoterapie, farmakologicky antidepresiva.
- Motivační prvky
 - " odměny pro ty, kteří si v určitém období udrželi 100% docházku –diplomy, psací potřeby, lístky do kina, vstupenky na fotbal, do bazénu
 - " Projekt supertřída
 - " umožnění práce v programu proti záškoláctví pro žáky s omluvenými absencemi (peer program?)
 - " péče o klima školy
- Lhaní u dětí po 7. roku
- **Vzpoura.**
 - Jedním z důvodů je **touha vymanit se z vlivu dospělých.**
- **Nedůvěra.**
 - **Když řekne pravdu, už předem ví, že bude zamítnuta.** Je přece lehké vymyslet si to, **co rodiče chtějí slyšet**
- **Pohodlí.**
- **Často bývá příčinou nepravdivých tvrzení obyčejná lenost**
- **Nejistota.**
 - Teenager může lhát i proto, že si **není jistý v zátěžových situacích.** Možná má **strach.**
 - Co dál?
 - **Zkuste zjistit proč.** Možná, že až objevíte důvod jeho výmyslů, budete znát i řešení.
 - **Místo trestu odpovědnost.** Dítě je připraveno, že za svou lež bude potrestáno. **Nedělejte to, ale nechte je nést následky jeho chování.**
 - **Zaveďte "nerovnováhu".** Lež by se neměla vyplatit, pravdu je naopak třeba odměnit. Stačí **projevit svou radost nebo dítěti upřímně poděkovat a říci mu, že si jeho pravdomluvnosti vážíte.**
 - **Dejte jasná pravidla.** Dítě by mělo vědět, že **příště už nastanou sankce.** Hned si také **ujasněte jaké**
- Krádeže

- Jedná se o chování, na které lze nahlížet z několika úhlů pohledu – podle účelu krádeže. Nicméně vždy je tímto chováním způsobena škoda druhé osobě.
- Krádeže často doprovází jiné typy rizikového chování. Například jde o způsob, jak získat prostředky na návykové látky, nebo může být krádež motivována rasistickými předsudky a podobně. Důležité je zjistit, zda dítě krádež předem plánovalo, nebo zda se jednalo o impulzivní reakci na jeho aktuální potřebu.
- Typy krádeží
- **Dítě krade pro sebe** – v rámci uspokojení svých potřeb či získání si pozornosti okolí, zejména rodičů, a jde tedy o takzvané „volání o pomoc“.
- **Dítě krade pro druhé** – ve snaze získat přátele, zvýšit svůj společenský status.
- **Dítě krade v partě** – často se jedná o vstupní rituál do party, jeden z možných projevů šikany.
- video
- Národ nezletilých vrahů
- Jizvy na duši
- Z děcáku do života
- útěkáři
- Agrese, šikana, loupeže
- Jaký je rozdíl mezi agresí a agresivitou
- agresivita
- **Agresivitu** klasifikujeme jako vnitřní pohotovost jednat útočně (rys osobnosti). Je to sklon (tendence) k **útočnému jednání**, které se transformuje do různých podob. V přírodě je to vlastně přirozená a nutná vlastnost živočichů, aby přežili. Agresivita je způsob reakce na podkladě **strachu**, přání (**frustrace**, žádosti), **hereditu** (dědičnosti), opuštění nebo tyranie.
- Agrese
- Agrese je **chování**, které **vědomě** a **se záměrem** (úmyslně) ubližuje, násilně omezuje svobodu a poškozují jiné osoby nebo věci.
- Agrese
- agrese bez vnějších projevů, probíhá pouze v myšlení dítěte
- agrese, která se projeví navenek, např. nadávkou, hrubým slovem, výhrůžkou
- agrese, která se projevuje destruktivním chováním – bouchnutím dveří, rozbíjením předmětů
- fyzické napadení druhé osoby

- šikana

Metodický [pokyn](#) MŠMT definuje šikanu takto:

- „Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit jedinci, ohrozit nebo zastrašovat jiného žáka, případně skupinu žáků. Je to cílené a obvykle opakované užití násilí jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí druhé osobě, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako nápadné přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků.“

- <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10318730018-polosero/211562222000001-polosero-sikana>

- šikana

- 1. stádium ostrakizmu
- 2. stádium fyzické agrese a přitvrzování manipulace
- 3. stádium vytvoření jádra
- 4. stádium kdy většina přijímá normy
- 5. stádium totalita (dokonalá šikana)

- šikana

- Vztah oběti a agresora???

- - návyk

- - pseudosvědomí

- - identifikace

- Jak to poznám?????

- Jak můžu poznat, že se něco děje??

- Diagnostické metody

- Portréty

- Duchové/Lod'

- Přezdívky s plachtou

- Řady

- Stigmata

- Ignorace aj....
- Když zjistím, že šikana v kolektivu je
- Co musím udělat jako první?
- Jak postupuji dál?
- Kdy zvolit formu mediace a v čem je výhodná?
- Projekt nenech to být - nntB
- Kyberšikana
- Jaký je hlavní rozdíl mezi kyberšikanou a šikanou?
- Čeho si všímat v třídním kolektivu?
- Loupeže
- Kdo proti jinému užije násilí, nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci
- výchova
- Nařízená ústavní výchova
- Uložená ochranná výchova
- Výchovná opatření
- Ochranná opatření
- Trestní opatření
- Trestní opatření
- Obecně prospěšné práce
- Domácí vězení
- Zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné akce
- Peněžité opatření
- Peněžité opatření s odkladem
- Propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty
- Zákaz činnosti
- Vyhoštění
- Odnětí svobody podmíněné

- Odnětí svobody nepodmíněné
- Provinění
- Čin jinak trestný
- Kolik může dostat mladistvý nebo dítě maximální trest odnětí svobody nepodmíněně?
- šikana
- <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1100627928-ta-nase-povaha-ceska/405235100011004-narod-nezletilych-vrahu/titulky>
- <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10318730018-polosero/211562222000001-polosero-sikana>
- <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10318730018-polosero/211562222000003-polosero-utekari>
- Závislostní chování
- **Tradiční typy závislostního chování**
- drogová závislost
- závislost na alkoholu
- tabakismus
- závislost na hracích automatech
- **Závislost na alkoholu**
- společenská droga, součást mnoha sociálních rituálů
- naše společnost – **pro**alkoholní
- alkohol jako tzv. průchozí droga k nebezpečnějším látkám
- přitom alkohol – tzv. tvrdá droga, nicméně společensky tolerovaná
- **Závislost na alkoholu - fáze**
- 1) **počáteční stádium**
 - poznal účinky alkoholu, pocit dobré nálady
 - zvyšuje se tolerance (vydrží stále více)
 - alkohol je stále drogou, která dává a nic nebere
- 2) **varovné stádium**
 - nejen podnapilost, ale i opilost – občas se to může stát každému

- hledá společníky
- zvyšuje se tolerance

3) rozhodné stádium

- jde víceméně o závislost, „okénka“
- alkohol je součástí metabolických procesů, ztráta kontroly
- racionalizační systém omluv svého pití

4) konečné stádium

- výrazné snížení tolerance alkoholu, málo vydrží, rychle se opije
- opilost i několikadenní (tahy), alkoholické psychózy – delirium tremens
- **Závislost na hracích automatech**

- **automaty** – zábavní a výherní

- **hra** – základ patologického hráčství – zdroj zábavy a osvěžení

- gambler

- srov. s karbaníci

- **Závislost na hracích automatech - fáze**

1) **stadium výher** – občasné hraní, fantazie velké výhry, přehnaný optimismus, zvyšování sázek, chlubí se nereálnými výhrami

2) **stadium prohrávání** – již patologické hráčství, neschopnost se hrou přestat, ztráta kontroly, hraní skrývá, financuje z dluhů, splácení odkládá, nárůst problémů v rodině i zaměstnání

3) **stadium zoufalství** – výrazné odcizení od rodiny, přátel, tendence obviňovat okolí za své jednání, trestné činy, rozpad rodiny, těžké duševní stavy, suicidální fantazie a pokusy

- **Nové formy závislostního chování**

- netolismus

- sexuální závislost

- závislost na práci

- patologické nakupování

- bulimie

- **Závislost na televizi**

- podobné charakteristiky jako tzv. počítačová narkomani

- uzpůsobování životního programu televiznímu programu
- pasivita, apatie, snížená empatie, izolace
- nedostatek pohybu, vadné držení těla, ochablost, riziko očních onemocnění
- **Sexuální závislost**
- akcelerace nutkavého neklidu a zvyšující se četnost různých sexuálních aktivit při zmenšující se satisfakci
- shodné rysy s drogovou závislostí v sociální oblasti – utajování, vina, dvojí život, výčitky
- pravděpodobně – endorfiny (podobné opiátům) - fyziologická souvislost mezi drogovou závislostí a závislostmi, které nejsou vázány na nějakou látku
- spouštěčem je zřejmě slabé sebevědomí, pocit méněcennosti
- **Závislost na práci - workoholismus**
- workoholici - nesourodá skupina
- negativní dopad na vztah, zejména k blízkým
- práce je považována za osobní přednost, zdroj nadřazenosti

Typologie

- **urputný dřič** – neustále pracuje, ať je to potřeba či ne, únava, vyčerpání, chybné úkony, úrazy, nemoci, riziko nesprávného rozhodování
- **záchvatový typ** – bez objektivních důvodů, apatie – záchvat, neschopnost podávat dlouhodobý požadovaný výkon
- **hyperaktivní typ s poruchami pozornosti** – činnost, ale bez soustředění, bez dokončování, atmosféra rozruchu a zmatku
- **pracovní labužník** - pedant, perfekcionista, nepřiměřený čas i energie, očekává to i od druhých, problém je-li vedoucím
- **opečovávač** – silný altruista, obětuje se, často okázale
- **Patologické nakupování - oniomanie**
- velká obchodní centra
- 2 – 10% procent dospělé populace, muži i ženy
- často souvislost se sebeobrazem (móda, kosmetika, šperky, elektronika)
- nutkání a silná touha nakupovat, nákupní tahy
- často věci, které nevyužije, nejčastěji se to děje v zimním období

- finanční problémy, zadlužení
- **Bulimie – patologické přejídání**
- porucha obživného pudu
- výlučně v tzv. vyspělých zemích
- nutně nemusí souviset s obezitou
- mentální bulimie (MKN) – syndrom charakterizovaný opakujícími se záchvaty přejídání a přehnanou kontrolou tělesné hmotnosti, které vedou jedince k aplikaci krajních opatření, aby zmírnil tloušťku, vyvolanou účinky požití potravy
 - neustálé zabývání se jídlem, neodolatelná touha po jídle
 - snaha potlačit účinek jídla – zvracení, laxativa, hladovění, léky – anorektika
 - chorobný strach z tloušťky